De Hervormer.

Officieel Orgaan van de Nederduitsch
Hervormde Kerk in Afrika.

Hoofdredakteur:
Prof. Dr. S. P. ENGELBRECHT,
164 Lisdogan Avenue,
PRETORIA.

Intekenprijs:—
7/6 per jaargang,
vooruitbetaalbaar.
Verschijnt op de 8ste en 23ste van
iedere maand.
Alle abonnementsgelden te zenden aan
aan
de Heer J. H. JANSON,
Bus 1219, Pretoria.

No. 13. PRETORIA, 23 FEBRUARIE 1929. JAARGANG XX.

INHOUD.

	Blz.
De Hervormer … … … … … … … … …	183
Offisieel … … … … … … … … … …	184
Kerkelike Berichten … … … … … … …	185
De Stem van Voorspraak … … … … … …	186
Brieven van Oom Sarel … … … … … …	188
Onse Vader … … … … … … … … …	190
Dr. F. van Gheel Gildemeester … … … …	191
De Tien Gebooie ens. in Afrikaans … … …	192
Korrespondensie … … … … … … … …	194

De Hervormer.

23 Februarie 1929.

Nog Evangelie Prediking?

Die Heilsleger maak 'n krisis deur, wat als 'n merkwaardige teken van die tyd beskou kan word. Die groot vraag is daar, of die Heilsleger 'n organisasie sal bly, waarvan die hoofdoel Evangeliesasiewerk is, en of dit langsamerhand sal vergroei in 'n instelling, wat hoofsakelik in maatskappelik werk sal opgaan. Die Heilsleger is voor 'n keus gestel, en dit is 'n teken van die tyd. Sal die Hollandse Kerke van Suid-Afrika, sal ook ons kerk nie straks voor so'n keus gestel word nie? Want helaas, daar is tekene, wat daarop wys, dat daar strominge aan die ontstaan is, wat die kerk van haar Evangeliese karakter sal beroof. Die Evangelieprediking word nie altyd meer als die hoofsaak beskou nie, maar die nadruk word gelê op praktiese werk in die Gemeente. By die geboorte van Christus het die Engele uit die hemel gekom om die Evangelieprediking op Bethlehems velde in te lui, waarvan die inhoud was, dat God in die hoge ere toekom, en dat daar behoudenis is vir sondare wat verlore gaan. Die Evangelieprediking is dan ook om die blyde boodskap te breng, en dat was die opdrag wat die Heer gegee het, toe Hy opgevaar het ten hemel. Dit was wat Paulus moes doen, die nood was hom opgelê en hy moes uitroep: wee my als ik het Evangelie niet verkondig. Dit was die opdrag wat Paulus met die dood voor oge gegee het aan Timotheus, toe hy gesê het "predik het Woord". Dit is die roeping van die kerk, en daarom is die hoofwerk van die Evangeliedienaar op die kansel, en is die kansel die verhewenste plek op aarde, want dit is die gestoelte wat vir hom bestem is om op die rusdag te gebruik als hy optree als 'n kruisgesant. Dit is dan ook 'n bedroewende verskynsel, als ons sien, hoe dat die verlange by vele gemeentelede en helaas ook kerkeraadslede opkom, om die Evangelieprediking van haar glans te beroof, en die voornaamste werk van die predikant vanaf die kansel in die kerk naar 'n basaar tent buitekant die kerk te verleg. Dit is bedroewend om te sien watter eise daar soms aan 'n predikant gestel word. Sommige verlang nie meer 'n Evnagelieprediker nie, waarvan die hoogste werk die kanselwerk is, wat hom al die hele week van Maandag tot Saterdag behoort besig te hou, om sodoende nie elke Sondag dieselfde preek net oor 'n ander teks te hou en daardeur 'n gemoedelik of moraliserend woordjie te laat hoor, waar die Gemeente geestelik tog nie mee opgebou word nie, wat die gewete van die geestelike slaper tog nie wakker skud nie, wat tog geen voedsel bied nie vir die geestelike hongerige nie, en wat alleen bestem is om die mense op die duur aan die Kerk die rug te laat toe keer. Dan word gekla oor leë kerke, oor doodsheid, oor sabbatsontheiliging. Maar wie se skuld is dit? Wat moet die hongerige skare in 'n kerkgebou gaan soek waar hulle geestelik tog nie gevoed word nie? Dit is die rede dat dan straks sogenaamd verbetering gesoek moet word in maatskappelik werk? Sal ons Amerika navolg, waar in vele kerkelike kringe die Evangelieprediking feitelik uitgeban is? Sal ons kerk ook haar werkkring gaan soek in die drywe van besigheid, waardeur die predikant op die preekstoel die Evangelieprediking moet verlaag tot 'n geldprediking? Agter die naam van 'n predikant staan gewoonlik die letters V.D.M., dit wil sê dat hy bedienaar is van Gods Woord, 'n Evangelieprediker. En Evangelieprediking is die hoofsaak van die roeping van die Kerk, en daarop moet gelet word, en dit moet die prediker besighou van Maandag tot Sondag wanneer die vrugte van gebed en studie van Gods Woord tot die geestelik hongeriges gebreng word. Helaas, hoe word ook hierdie fyn goud verdonker. Is dit nie 'n bedroewende teken van die tyd, dat daar in onse tyd soveel Evangeliepredikers is wat blykbaar moeg is vir die Evangelieprediking, en hulle kansels laat staan vir 'n politieke loopbaan. Ons wil dit nie onvoorwaardelik afkeur nie, als 'n prediker meen dat hy naar die politiek moet oorstap. Maar kom dit in die laaste tyd nie teveel voor nie? Kan ons onsself 'n Paulus voorstel wat sy loopbaan als Evangelieprediker vaarwel sê om dan maar in 'n staatkundige betrekking oor te gaan? Ons sê weer, dit kan soms miskien nodig en wenselik wees, maar gebeur dit nie teveel nie? Nee, ons moet onse oge meer rig naar die kansels van onse kerke, en in onse predikante in die allereerste plek sien Evangeliepredikers.

Ou Liedere.

'n Tyd gelede het ons aan die lesers gevra om ons afskrifte te stuur van liedere wat die ou mense gesing het. Die Hoofredakteur het verskillende ontvang, waarvoor hy dank verskuldig is. Als daar onder onse lesers is wat nog meer sulke ou iedere het, kan hulle dit maar gerus stuur. Dit behoef nie alleen geestelike liedere te wees nie, maar ook ander liedere is welkom. Onse eerste doel is nie om die liedere juis in De Hervormer te publiseer nie.

Rome en de Scholen.

Ons wil vooral die aandag van die lesers vestig op die stuk van Ds. van Belkum in hierdie uitgawe oor bowegenoemde onderwerp.

◆

OFFISIEEL.

Aan die Ringvergadering van Potchefstroom, van Zeerust, van Rustenburg, van Lydenburg en van Standerton.

Die Ringvergaderinge, wat in 1929 gehou sal word, word herinner aan die versoek van die Algemene Vergadering van 1928, om in elke Ring één predikant te benoem, wat sig sal beywer om gelde in te samel om die £15,000 vir die Derde Professors Fonds byeen te bring. Die afgevaardigdes van die roepende Gemeentes word versoek om hierdie saak voor die Ringsvergadering te lê

A. J. BARGER,
Skrieba v/d. Komm. v/d. Alg. Kerkvergadering.

Ring van Standerton.

Die eerste vergadering van die Ring van Standerton sal D.V. plaas vind op 13 Maart 1929 en volgende dae, in die Kerkgebou te Germiston. Die name van die afgevaardigdes moet so gou mogelik gestuur word aan Mnr. P. Bouwer, 15 Oosthuizenstraat, Germiston.

Beskrywingspunte ens. moet gestuur word aan Ds. T. Dreyer, Paarlstraat, Standerton, nie later als 28 Februarie 1929.

A. OOSTHUIZEN,
Namens die Kerkeraad van Germiston.

Ring van Rustenburg.

Die eerste vergadering van die Ring van Rustenburg sal, so die Here wil, gehou word te Pietersburg op Maandag, 15 April 1929, om 10 v.m. Die afgevaardigdes se name moet so vroeg mogelik gestuur word aan die predikant van Pietersburg.

Die afgevaardigdes moet meebring: die Kasboek en Notule-boeke van die gemeentes, afskrifte van die doop- en lidmaat-registers van 1928, die jaarverslage en hulle geloofsbriewe.

Die predikante van die Ring word verwag teenwoordig en behulpsaam te wees by die Nagmaalsviering van die gemeente op 13 en 14 April.

Namens die Kerkraad van Pietersburg.

H. P. WOLMARANS,
Herv. Pastorie,
12/12/28. Pietersburg.

Ring van Zeerust.

Die Ring van Zeerust sit (D.V.) op Delareyville op Vrydag 19 April 1929 om 10 uur v.m. in die Ned. Herv. Kerkgebou. Afgevaardigdes moet a.u.b. hulle name stuur aan Diaken C. L. Dreyer, P.K. Delareyville, met die oog op losies.

DANEL F. ERASMUS,
Voorsitter, Ned. Herv. Kerkraad
van Ventersdorp.

Ring van Potchefstroom.

De Kerkeraad van Potchefstroom, als roepende Kerkeraad van de Ring van Potchefstroom, heeft de eer hiermede aan belanghebbenden kennis te geven, dat de eerste

vergadering van de Ring van Potchefstroom zal plaats vinden (D.V.) op Maandag, 8 April 1929, (10 v.m.) en volgende dagen, in het kerkgebouw der Ned. Herv. Gemeente te Potchefstroom. Namen van afgevaardigden en beschrijvingspunten zo spoedig moogelik, maar niet later van 15 Maart aan ondergetekende te worden gezonden. Volgens Ringsbesluit van 1927 zorgt elke gemeente voor 't logies van haar afgevaardigden, die zelven voor zich plek moeten bespreken.

Daar 7 April Nachtmaal is, worden al de Ringspredikanten reeds 6 April verwacht.

Namens de Kerkeraad.

A. H. KOOMANS, Scriba.

Logies kan verkregen worden nabij de kerk tegen 6/6 per dag. Men schrijve aan Mevr. de Weduwe Malherbe, hoek Greyling en Wolmaranstraat, Potchefstroom.

Ring van Lydenburg.

Die eerste vergadering van die Ring Lydenburg sal D.V. gehou word op Maandag, 8 April 1929, om 10 uur v.m. en volgende dae in die Kerkgebou te Middelburg, Tvl.

Die Kerkrade word versoek die name van hulle afgevaardigdes dadelik na hulle verkiesing op te stuur aan die Skrieba van die Gemeente Middelburg, Tvl. met die byvoeging of hulle Maandagmore, 8 April kom of Saterdag, 6 April en of vir losies gesorg moet word. Die Gemeente Middelburg hoop 6 en 7 April Nagmaal te vier.

Die afgevaardigdes word herinner, dat hulle behoor saam te bring hulle geloofsbrief, die kasboek en notuleboek, die kopie van doopregister en lidmateregister en die jaarverslag van die Gemeente.

Beskrywingspunte moet gestuur word aan die Skrieba van die Gemeente Middelburg, Tvl.

Die Ringspredikante word verwag om met die Nagmaal te Middelburg behulpsaam te wees.

Die Ring Lydenburg bestaan uit die volgende 12 Gemeentes, nl. Middelburg, Lydenburg, Trichardtsfontein, Erasmus, Roossenekal, Piet Retief, Ermelo Chrissiemeer, Bethal, Witbank, Dullstroom en Nebo.

Namens die Kerkraad van Middelburg, Tvl.

A. J. PRETORIUS, Skrieba.

Adres: P.K. Middelburg, Tvl.

Predikantenvergadering.

De jaarlikse samenkomst van de predikantenvergadering zal D.V. plaats vinden te Pretoria op Dinsdag, Woensdag en Donderdag, 5, 6 en 7 Maart a.s. De vergaderingen zullen gehouden worden in het Residentie Hotel.

Dinsdagavond zal er zoals gewoonlik een bijeenkomst zijn met de studenten, waar Ds. Ennis een en ander zal vertellen van zijn ervaringen in de bediening.

Op de vergaderingen van de predikanten zullen referaten gehouden worden door Dr. Gemser over de jongste opgravingen in Palestina met lichtbeelden, door Ds. Alers over Selma Lagerlof en haar Kunst; door Ds. Kuhn over de Droogte in Zuid-Afrika, door Ds. Oosthuizen over een prakties onderwerp, terwijl er bij elk onderwerp tijd zal zijn voor bespreking.

De gemeenschappelike maaltijd is bepaald op Donderdagmiddag, ook in het Residentiehotel

Alle dienstdoende en emeriti-predikanten worden hartelik uitgenodigd naar deze samenkomst op te komen.

L. E. BRANDT, Sriba.

Aan die Kommissie van die Westelike Ring, die Kommissie van die Noordelike Ring en die Kommissie van die Oostelike Ring.

Die Kommissie van die Alg. Kerkvergadering het besluit om die Ringkommissies van die Westelike, Noordelike en Oostelike Ring te versoek hulle verslag oor die afgelope jaar, wat volgens art. 40 Kerkwet voor die Ringvergadering moet gelê word en wat deur die nuwe Ringsverdeling nou nie moontlik is nie, in Maart 1929 in te dien by die Algemene Kommissie vir goedkeuring.

A. J. BARGER,
Skrieba v. d. Komm. v. d. Alg. Kerkverg

KERKELIKE BERICHTEN.

(Nachtmaalsverslae moet aan Ds. T. F. J. Dreyer van Standerton gestuur word.)

Beroepen: Ds. C H. Rautenbach van Erasmus naar Waterberg; Proponent P. W. Venter naar Volksrust.

Hartebeestpoortdam. Proponent Venter het dit aangeneem om gedurende Maartmaand of miskien langer tot sy vertrek naar 'n vaste standplaas ons mense by die Hartebeestpoortdam te bearbei. Sy Eerwaarde tree D.V. op 2 Maart in die huwelik met Mej. B. Kleynhans.

Bethal. Op 27 Jan. was ons weer in die voorreg om alhier Nagmaal te vier. Die opkoms was heeltemal bevredigend, sodat by die Sondagoggenddiens daar dan ook nie één sitplek onbeset was nie. Ds. Dreyer van Ermelo het die dienste waargeneem wat treffende woorde tot die gemeente gerig het. By die Sonddagaand diens het Sy WelEdw. gespreek oor die huwelik en hoe dit in ons teenwoordige tyd beskou word, sodat dit baie diep geroer het. Ons volgende Nagmaalsviering sal plaas vind op die 4de Sondag in April.—T.V.

Ermelo. Die opkoms met ons Nagmaal die 12de en 13de was goed. Die gemeente het besluit om 'n pastorie te bou. Die volgende B.B. is herkies as ouderlinge: R. G. J. van Rensburg, P. J. Labuschagne en L. G. J. van Rensburg en as diakens P. Taljaard en M. Buitendag. Br. P. Geyser is gekies as één van die dorpsdiakens. Aan 5 kinders werd die H. Doop bedien. Ons getal is versterk deur 2 lede wat belydenis van geloof afgelê het. Die volgende B.B. is gekies as afgevaardigdes na die eerskomende Ringsvergadering: Br. Ouderling S. W. Joubert en Br. Diaken D. Struweg.

Die kerkviering was vir ons tot veel seën. Die preke was goed, veral die van Sondagaand oor die Drieéénheid.

Ons volgende Nagmaal is bepaal vir die 2de Sondag in April.

L. VAN RENSBURG.

Volksrust. Die kerkplein was amper te klein om al die waens en tente te bevat, so'n groot opkoms was hier by geleentheid van ons kerkinwyding. Dit het werklik gelyk na die goeie oue tyd. Alles het ook meegewerk om die feesviering baie aangenaam te maak—dit was mooi weer en die nuwe kerkgebou is klaar, sonder dat die gemeente 'n pennie skuld het.

Vir die geleentheid het oorgekom Ds. P. Grobler, ons konsulent, Ds. T. Dreyer en Prop. P. W. Venter. Dis jammer dat daar nie 'n groter belangstelling was van die

kant van ons Predikante, en dan voel ons ook nie tevrede nie, dat op die uitnodigings nie direk geantwoord is nie. O.a. was ook teenwoordig Eerw. MacPhee van die Presbiteriaanse Kerk, Volksrust.

Die inwyding het plaasgevind op Vrydagaand, 8 Feb. Na 'n kort woord deur Ds. Grobler in die ou kerkgebou het die gemeente opgegaan na die nuwe. Daar het gepraat Ds. Grobler, Ds. Dreyer, die Burgemeester, Mnr. MacPhee en Prop. Venter. Ook was die Onderwysers en Skoolraad verteenwoordig. Die gebou was volgepak. Geskat word dat daar die aand omtrent 2,000 mense in was—baie van die Susterskerke.

Die kerkgebou kos die gemeente £3,932. Nou het die gemeente nog £1,100 in die bank. Veral moet hier bedank word die Boukommissie en Kerkraad wat hulle werk so mooi gedoen het. Hulle het eendragtiglik saamgestaan en hulle meesterlik van hulle taak gekwyt. Die voorsitter, Mnr. Delport, kan trots wees op so'n kommissie, wat hom so trou gesteun het.

Saterdagmore is 'n Basaar gehou, wat £595 opgebring het. Die middag en aand het Ds. Dreyer gepreek. Sy woorde het werklik gestig, en sal nog lank in die geheue bly. Sondagmore was Nagmaal, toe Ds. Grobler opgetree het. Vier tafels is bedien. Hier is toe ook die name afgelees van 32 wat oorgekom het van die Susterskerk. Die middag- en aand-dienste is gelei deur Prop. Venter. Die middag is daar 20 kindertjies gedoop.

Die Kerkraad het hierdie keer 'n beroep uitgebring op Prop. Venter, en hom gevra om binne 14 dae te antwoord. Hulle vertrou dat hy die beroep sal aanneem, en het voorlopig besluit dat, as hy aanneem, die inseëning sal plaas vind op die 2e Sondag in April. Broeders predikante word dan ook vriendelik gevra om hierdie datum voorlopig oop te hou.

Die Kerkraad wil almal bedank wat oorgekom het. Hulle waardeer die hulp biesonder baie. Asook wil hulle bedank diegenes wat telegramme en briewe gestuur het. Hulle kan met reg getuig dat die gemeente vinnig vooruitgaan. Die werk is baie geseënd, en daarom heers daar 'n merkbare stemming van dankbaarheid in die hele gemeente.

Witbank. Op 26 en 27 Jan. het die Gemeente Witbank weer die voorreg gehad om Nagmaal te vier. Die opkoms was baie goed, ofskoon baie mense nog afwesig was.

Saterdagmore is Basaar gehou en ook 'n Kinder Basaar. Die Basaar het die som van £183 opgebring en die Kinder-basaar £16. Ook is Saterdagmore nog 'n huwelik voltrek.

Ons leraar Ds. Barger was alleen. Die dienste was baie goed bygewoon en die prediking ernstig en boeiend, wat seker vir almal tot 'n groot seën was. Vier nagmaal tafels werd bedien en meer as 200 lidmate het aangesit. Drie kindertjies is gedoop.

Op die gemeentevergadering van Saterdagaand is die volgende Brs. Ouderlinge herkies: n.l. J. H. Vorster, A. J. Stone en L. Bierman, en as diakens die Brs. B. J. Prinsloo, H. P. v. Nieuwenhuizen en J. M. la Grange, terwyl die Brs. M. C. Prinsloo en Wessel Truter vir die eerstemaal as diakens gekies werd. Ook is reeds 'n aanvang gemaak met die kerksaal se bou. Die fondamente is reeds voltooi.

Dit sal 'n gebou wees van steen en sal sitplek verskaf aan ongeveer 450 lidmate. Ons vrees dis nog 'n bietjie te klein. Die Gemeente Witbank hoop om met haar volgende Nagmaalsviering wat later sal bepaal word, die gebou feestelik in te wei. D.V. sal dit teen einde April of vroeg in Mei wees. Die som van £700 is reeds in die kas vir boudoeleindes. Die gebou sal ongeveer £1800 kos.

Dit is soos die leraar gesê het by die slotdiens op Sondagaand: Die Gemeente is baie geseën, dat hul al sover staan. Maar dan alleen kan ons geseën bly, as ons getrou ons plig doen in alles; nie klae nie, maar in dankbaarheid opsien tot God, die Here, wat dit sover vir ons wel gemaak het.

J. H. PISTORIUS, Skrieba.

DE STEM VAN VOORSPRAAK.

(Een Lijdensoverdenking.)

> ,,En Jezus zeide, Vader vergeef het hun want zij weten niet wat zij doen.'' Luk. 28 : 34.

Onder de heidenen werd wraak beschouwd als een god, en de aanbidding van wraak werd tot de grootste deugden gerekend. Om kwaad voor kwaad te vergelden, om beledigingen met wraakgierige vergelding te belonen, was een van de eerste lessen van de heidense godsdienst. De priester van het altaar verklaarde vergeving als onheilig. De vader, op zijn sterfbed, gebood zijn zoon, om, (op straffe van de vadervloek) wraak te nemen op zijn vijand. Dat verdraagzaamheid onder onrecht lafhartig, en vergeving van een vijand verachtelik was, ziedaar de leer van die heidense filosofie.

In sterk kontrast tot de heidense filosofie staat de filosofie van het Evangelie. Liefde tot de naaste is volgens de Here Jezus, de eerste verplichting in de samenleving. Hij was Zelf de levenverpersoonliking van het beginsel dat Hij hier uitspreekt. Hij ging rond goed doende, al werd Hij overal met bittere verachting en wrede onvriendelikheid bejegend. Hij bad nooit om wraak over Zijne vijanden doch volhardde in Zijn werk van liefde, en hoe boosaardiger Zijn vijanden werden, hoe genadiger en vriendeliker Hij zich betoonde. De pijnlike tegenspraak van zondaren bracht nooit een frons op Zijn gelaat noch een boze gedachte naar Zijn lippen. En deze zeldzame geest van vergevensgezindheid bereikte zijn toppunt aan het kruis. Hij behaalde Zijn heerlike overwinning te midden van smarten van martelaarschap. Terwijl Hij daar hing, zag Hij neder op de hoofdspelers in dit akelige treurspel, en herkende daar Zijne vijanden die nu Zijn moordenaars geworden waren. En in plaats van wraak, was daar medelijden in Zijn hart. De ontzaglike afschuwelikheid van de schuld die zij op zich laadden scheen Hem Zijn eigen onrecht te doen vergeten, en Zijn aandacht te vestigen op

het verschrikkelike onrecht dat zij zichzelven op de hals haalden, en bad, "Vader vergeef het hun want zij weten niet wat zij doen." En dit was de eerste stem van het kruis.

I. **Jezus bidt voor Zijn moordenaars.** Toen zeide Jezus, "Vader vergeef het hun."

Wij zijn genegen om te denken dat het woordje "toen" slechts de voortgang van de geschiedenis hier aanduidt. In onze vertaling wordt het woordje "en" gebruikt als een koppelwoord. Doch het oorspronkelike gebruikt een woord dat het kontrast beter uitbrengt, en dat woord door "toen" vertaalde. Nadat Hij aan het kruis geklonken was, en terwijl Zijn lichaam verwrongen werd, onder de krampachtige pijn door de nagelen veroorzaakt, toen sprak Hij "Vader vergeef het hun," en daar is geen twijfel hier dat Hij voor Zijn moordenaars bad. Hun misdaad was onovertroffen in wreedheid in al de geschiedenis van menselike goddeloosheid. Dit was moord van de boosaardigste soort. En het Slachtoffer was Gods Eigen Zoon. Hij was gekomen om genade aan een verloren mensheid te verkondigen, doch in plaats van te worden verwelkomd als een Gezant van de hemel, de enige hoop der aarde, wordt Hij veracht, verworpen en bedroefd door de mensen die Hij was komen redden, en nu als de kronende misdaad van duivelse kwaadaardigheid, klonken zij Hem aan het kruis.

God van genade, is dit het welkom U aangeboden, door verlorengaande mensen? Is dit de vergelding van Uw zelfopofferende liefde, o, Verlosser van mensen? Kon men geen betere weg vinden om Uw hart te bereiken, dan slechts door een speer? Wat verhindert Hem om slechts het woord te spreken, en Zijne moordenaars verdwijnen in de diepte der hel? En het kruis verwaaid tot stof; maar Zijn lankmoedigheid sloot Zijn wraak toe, Zijn arm van vergeldende recht is gebonden door de koorden der liefde, Zijn hart beheerst Zijn hand en dat hart is vol van liefde. Een verschrikte heelal wacht op Zijn uitbarsting van wraak, maar instede daarvan komt de bede, "Vader vergeef het hun."

II. **Jezus bidt om genade voor Zijne moordenaars.** "Vader vergeef het hun."

Welk een kommentaar op Zijn bevel "Bidt voor diegene die u geweld aandoen en u vervolgen." Terwijl zij bezig waren om Zijn leven te nemen, om Zijn smart te vermenigvuldigen, bidt Jezus om de grootste zegeningen voor Zijn moordenaars. Nooit in de ondervinding van menselike onrecht heeft de liefde een edeler wraak genomen. Dit gebed onderstelt dat de Meester Zelf Zijne moordenaars vergeven heeft, anders kon Hij niet vergeving van God voor hen gevraagd hebben. Het gebed om oprecht te zijn moet altijd overeenstemmen met de gevoelens van het hart. En de grootste zonde ooit gedaan, de akeligste misdaad die ooit een vlek op het mensdom gebracht heeft, wordt hier door de Meester vergeven. Terwijl hun handen rood waren van het bloed van Zijn hart, bejammerde Hij hun nog, en vergaf hun die misdaad. Hij wierp hun zware zonde in de zee der liefde. Dit gebed is vooral een beroep op de Vader in belang van Zijn moordenaars. "Vader, Vader, vergeef het hun". Hij kon zonde vergeven, en Hij deed het ook dikwijls, waarom roept Hij hier tot Zijn Vader, om Zijn uitspraak van vergeving hier goed te keuren? Omdat het onrecht Hem hier aangedaan niet bij Hem eindigde. De moord van de Zoon was een schandelike aanranding, beëdiging van het Vaderschap van God. De kruisiging van Zijn tederbeminde Zoon Die in de beginne bij Hem was, kon niet anders dan God tot wraak verzoeken. Om dat te verhinderen bidt Hij "Vader vergeef het hun, Zij hun genadig." Doch zij deden meer door deze kruisiging, zij verachten daardoor God Zelf, want Christus was het vlees geworden beeld van de Godheid. De moord van Christus was de uitdrukking van haat tegen God. Hier was hoogverraad tegen de Godheid.. Dit was een misdaad, waarvan de schuld niet weggenomen kon worden, zonder tussenkomst van een God. En om de moordenaars en verraders van een gewisse dood en de verdoemenis te redden, bidt Christus, hun Advokaat, hun Voorspraak, bij de Vader, om hun pardon, om vergeving. "Vader vergeef het hun."

III. **Het pleidooi van Christus en Zijn gebed om genade voor Zijn moordenaars.** "Want zij weten niet wat zij doen".

Degene die met de volvoering van Jezus doodstraf belast waren, waren eigenlik niet de voornaamste aanhitsers van Zijn kruisiging. Doch zij waren de dienaars der wet, en zij waren in zekere zin, onkundig en volvoerden slechts de bevelen van hun magistraten. Zij waren onder krijgswet verplicht tot een blinde gehoorzaamheid. Daarom pleit de Meester hierop: "Zij weten niet wat zij doen." Het Joodse volk werd in onkunde gehouden door de oversten en schriftgeleerden, die daarop uit waren om de invloed van Jezus onder het volk te breken.

Daarom werd het volk onbewust de moordenaars van de Christus Gods. Hadden zij maar geweten, zij zouden Hem niet gekruisigd hebben. En deze verzachtende omstandigheid maakt de Heiland de grond van Zijn pleidooi. "Zij weten niet wat zij doen".

Doch wij moeten hiervan niet afleiden dat zij onschuldig waren omdat zij onkundig waren. De Romeinen wisten niet dat Jezus God was, maar zij wisten dat Hij mens was en in plaats van Zijn lijden te vermeerderen door ontijdige en overdadige wreedheden konden zij Hem tenminste menselik behandeld hebben.

De Joden mogen niet geweten hebben dat hun Slachtoffer Gods Messias was, doch zij konden dat geweten hebben. Hij had tot hun gesproken als geen mens nog gesproken had, en Hij had onder hun werken gedaan als geen mens nog ooit gedaan had. Maar zij waren besloten Hem niet te kennen. Hun onkunde was moedwillig en hardnekkig en was daarom misdadig.

Geen apologie kon hun onkunde rechtvaardigen, doch de Heiland kon die toch gebruiken als een pleidooi om vergeving.

Het gebed van Gods stervende Zoon had de overhand bij de Vader. Nauweliks was de laatste echo tussen de scherpe rotsen van Golgotha verdwenen, of de doodse stilte werd weder verbroken door de stem van overtuiging komende van een der Romeinse soldaten. "Waarlik deze Mens was Gods Zoon." Vandaar ook de wonderlike verandering in gevoel van volle vrolikheid, tot bedroevende bedachtzaamheid die zo onverwachts over de menigte op Golgotha viel. Ons wordt gezegd dat "Al de scharen die samengekomen waren om dit te aanschouwen ziende de dingen die geschied waren, keerden wederom slaande op hunne borsten". Ja in antwoord op het gebed van Jezus was de Vader alreeds bezig om de sluier van vele harten weg te nemen zodat zij hun schuld konden zien en vergeving erlangen. Ja, wij hebben dit feit dat acht weken na de kruisiging kwamen meer dan 8000 tot bekering. Dit gebed van onze stervende Meester, en niet de welsprekendheid van Petrus, verklaart de wonderen van Pinksteren.

Christen, gij noemt u naar de naam van Christus, die hier voor Zijne moordenaars bidt. Doet gij dit ook? Laat gij alle wraak aan God over? Of neemt gij de wraak in uw eigen handen? Wanneer zullen wij deze waarheid vatten om te bidden voor degenen die ons vervolgen en te zeggen, wanneer onrecht ons wordt aangedaan, "Vader vergeef hem toch." Wanneer zullen wij leren dat de vergeving groter is dan wraak en gebed voor onze vijanden, edeler dan vervloeking. Hoe spoediger de mens deze waarheid, het grondbeginsel van het Evangelie, vat en op zijn leven toepast, hoe spoediger alle oorlogen ook een einde zullen nemen.

"Als men Jezus heilige handen,
"Aan de onheilige kruispaal sloeg,
"Was het heerlik om te aanschouwen,
"Hoe Hij smaad en smart verdroeg.
"Bij het klinken van de hamer,
"Die Hem hand en voet deed vloên,
"Bad Hij Vader, o vergeef het hun
"Die niet weten wat zij doen."

A. R. SMIT.

BRIEVEN VAN OOM SAREL.

Uitkijk, Februarie 1929.

Waarde Neef Willem.

Wij beleven op Uitkijk een wonderlike zomer. Terwijl het overal buiten de Unie verschrikkelik regent, is het bij ons mooi weer, maar erg droog. Rondom ons zijn de fonteinen en vleien droog en de regen die hier valt is weinig; nu en dan een kleine bui, die heel kort duurt en alleen het gras en de bloemen een weinig nat maakt. Iedereen is bezorgd voor de komende winter. Gelukkig voor ons, dat wij nog altijd opzien naar Boven, en vertrouwen, dat de Heer ons uitkomst zal geven.

Deze zomer is ook onder de mensen vol zorg en kommer op elk gebied. Overal is vrees voor oorlogen, die komen kunnen en de Volkerenbond schijnt dit niet te kunnen voorkomen. Zelfs op het gebied des geestes is niets bijna dan twist, verdeeldheid en scheuring.

Uw Oom schrijft dit vooral met het oog op de twist, die er is in het Leger des Heils, in Afrika beter bekend onder de benaming van Salvation Army. Ook daar is twist uitgebroken, zodat zelfs de wereldse rechtbank te hulp is geroepen, om te beslissen welke van de twistende partijen recht is.

Uw Oom kan het u niet genoeg zeggen, hoe vreselik hij dit gevoelt. Immers deze zaak, door wijlen de eerste en grootste leider van zijn stichting, Generaal Booth, in het leven geroepen, en haar over de gehele aarde heeft verbreid, is een voorbeeld geweest van wat door de liefde van Christus kan worden gedaan, om de gevallenen en door zonde en ellende ongelukkige mensen te helpen en tot waarlik gelovige kinderen Gods te herscheppen. Dit Leger des Heils heeft waarlik grote zegen weten te brengen onder de mensheid.

Uw Oom laat daar, wat dit Leger uiterlik door vreemde dingen en vormen heeft gedaan om zijn doel te bereiken. De militaire inrichting, de wonderlike manier van Evangelisatie, geschikt mogelik voor de Britse natiën, is door ons niet altijd goedgekeurd kunnen worden. Wij hebben geen begeerte gehad naar al die uiterlike, opzienwekkende handelwijzen, met welke dit leger optrad en werkte. Maar één werkzaamheid heeft ons toch haar arbeid doen waarderen.

Uw Oom heeft hierbij in het oog, wat de officieren en de lagere soldaten hebben gedaan om de gevallen mensen te behandelen en te bewaren voor afval en terugkeer naar hun vroeger zo zondig leven. Het heeft niet alleen voor prediking hen weten te redden, maar ook door geestelike verzorging hen weten te behouden. Het heeft ons een voorbeeld gegeven van ware en werkzame zielzorg. Door deze zorg heeft zij de enkeling weten vast te houden, op te voeden en te bewaren bij hun beter leven.

Helaas dat de christelike kerken dit grote werk niet hebben overgenomen en dit voorbeeld gevolgd. De kerk en hare voorgangers hebben met enkele uitzonderingen, weinig anders gedaan, dan het Evangelie te prediken en verder onderling getwist over leerstellingen en vormen door mensen ingesteld. Uw Oom wil dit niet breder uiteenzetten, maar er alleen op wijzen, dat zij weinig verder gedaan hebben dan preken en altijd maar preken, sedert de eerste eeuwen. Zij heeft een groot ding vergeten: de zorg voor de enkele mens, voor de gevallen zondaar. Eerst in de laatste jaren is zij zich bewust geworden dat zielzorg het grootste en voornaamste middel is om het verlorene terecht te brengen. Zij, de kerk, is zich bewust geworden dat het tot nog toe gevolgde systeem van huisbezoek door een leraar of ouderling niet is, wat Jezus haar heeft geleerd, de liefde uit te strekken tot de eenling, en die door liefde te winnen. De Kerk heeft niet gehandeld van mens tot mens: zij mag zich bekommerd hebben over de 99, die niet afgedwaald waren, maar over het ene verloren schaap heeft zij zich niet ontfermd. Er was geen zielzorg der zoekende liefde. Dit was wat Jezus gewild en gedaan heeft en wat het Leger des Heils nagevolgd heeft.

De mensen zorgen tegenwoordig wel voor het lichaam. Vader en moeder zorgen wel, dat hun kinders gevoed, gekleed, geleerd worden. Maar om de ziel van kind en huisgezin bekommert men zich zeer weinig. Het heeft Oom zelfs getroffen, dat in een Duits tijdschrift voor predikanten bijna elke maand een bijdrage is, getiteld: "zielzorg voor ons zielzorgers". In dit tijdschrift wordt beweerd, dat een leraar om een goede zielzorger te wezen, voor eigen ziel en voor de zielen van ambtsbroeders en huisgezin eerst moet zorgen. Telkens vraagt Oom zichzelven af: is er zielzorg onder en voor de leraars der kerk? Zij ijveren wel voor de kerk, hun kerk: zij zorgen wel dat er geld is om mooie kerkgebouwen op te richten en om zichzelven en andere dienaren naar het lichaam te verzorgen. Maar zorgen zij ook bij bezoek, of in vergaderingen voor de ziel. O ja, zegt men, er wordt gebeden, de Schrift wordt gelezen, maar doet men elkander en zichzelven de vraag, hoe sta ik persoonlik, hoe staat mijn medebroeder tegenover de Heer Jezus? Is het leven der leraars in elk opzicht een getuigenis van Christus ook tegenover zichzelven, hun gezin, de gevallenen? Worden de armen, de afgedwaalden, de verloren schapen opgezocht, of wordt met hen omgegaan zoals Christus met de Samaritaanse vrouw, met de Kananeese moeder, de zondaren in de tempel, de voetwassende Maria Magdalena?

Weten de leraars niet, dat zij de dronkaards, overspelers, dieven en moordenaars moeten zoeken, wordt met hen gesproken, wordt voor hen gebeden? Uw Oom vraagt slechts en beschuldigt niet, maar het is toch vreemd, dat wij zo weinig vrucht zien van de prediking des Woords? Is er niet een algehele klacht: aan de kerk hebben wij niets, maar het Leger des Heils en de mensen van de sekten zoeken ons wel op en bij hen vinden wij rust en vrede.

Zou het niet goed zijn, als leraren en leden der kerk, die waarlijk de Here Jezus volgen, wat meer zich gingen wijden aan zielzorg voor zich zelven en anderen en het twisten lieten staan, en de politiek welke voor vele leraars zoveel aantrekking heeft, vaarwel zeiden, en vriendelik waren, zachtmoedig met de tegenstanders, om ze tot bekering te brengen. Waarom heeft Jezus de wereld overwonnen? Omdat hij liefgehad heeft en het zwakke gesterkt, de kranke geheeld, het gebrokene verbonden, het weggedrevene wedergebracht, en het verlorene gezocht. Wij heersen over hen met strengheid en hardheid en daarom zijn zovelen verstrooid, en er is niemand, die naar hen vraagt. Omdat de kerken niet zorgen voor het verlorene, en de zielzorg hebben verwaarloosd, gaat de gemeente verloren. O, Neef, er zijn velen die verlangen naar God, zorgen wij dan eerst voor onze eigene ziel en wij zullen dan ook zorgen voor die roepen naar God, de levende God.

Met vriendelike groete,

Uw Oom,

SAREL.

BRIEWEBUS.

Aan Boesemvriend: Die Redaksie se vaste reël is, dat sulke berigte alleen als advertensie kan opgeneem word. Binnekort hoop ons weer vir familie berigte 'n baie goedkoop tarief te kan vasstel.

ONSE VADER.

'n Ou Latynse spreekwoord sê: Ubi duo idem dicunt non est idem; as twee dieselfde sê is dit daarom nog nie dieselfde nie. Dit lyk baie na 'n raaisel en tog is dit, as ons 'n bietjie wil nadink, heeltemal duidelik. Ons heg nie biesondere waarde aan 'n naam nie, al weet ek goed dat menige vader of meer nog grootvader, trots daarop is as die kind of kleinkind sy naam dra. Maar vir 'n Israëliet van die oue tyd het 'n naam baie beteken. Vir hom is 'n naam uitdrukking van die persoonlike wese. Die Naam van God is openbaring van God self. As die Heer vra: Hoe sou my Naam ontheilig word, dan beteken dit: Hoe sou Ek ontheilig wordê Dieselfde met die vraag: ,,Maak togU naam vir my bekend.'' Openbaar tog Wie en Wat U is. Dieselfde in die uitdrukking: ,,Om die wil van My Naam'', d.w.s. kragtens My self, om wat Ek is, om My eer.

En so moet ons ook die bede verstaan: Dat U Naam mag geheilig word! Hier gaan dit om die heiliging van God self, van die God wat in Christus Onse Vader is.

Dat ons die Naam mag ken is 'n groot voorreg en 'n heerlik lig in die baie donkerhede van ons menigkeer so moeilike en raaiselagtige lewe. Ja dis 'n Naam, waar niks as klaarheid, niks as goddelik lig uit stroom. Nie meer 'n verboge naam nie, maar 'n naam wat vir ons duidelik toon wie en wat God is.

Is dit ons voorreg, dan is ook onse roeping hiermee verbind, die roeping om die Naam te heilig.

In die taal van die O. Testament beteken heilig soveel as afsonder. Wat vir God geheilig word (b.v. die Sabbat), word vir Hom afgesonder en vir Hom gewy. En hieruit kan ons dan vanself die betekenis aflei van ,,hooghou''. Dat ons Here, U Naam, tog mag hooghou!

Hoe het die Heiland alles beskou in die heilig lig van die eer van God! Om die wille van Sy eer, Sy Naam, is die hemel en aarde gemaak; is die versoening bereik. En ook die uiteindelike verlossing en vernuwing van die ganse Skepping sal wees tot die verheerliking van Sy Naam, wat so heilig is en groot en goed.

Wat het die lewe van onse Heer en Heiland gewees van die begin tot die eind? Jesus self gee die antwoord: ,,Vader, Ek het U Naam verheerlik!'' En ons? Wat doen ons? Alleen maar bid om die heiliging van Sy Naam? Dit wil sê: nie in waarheid bid nie? Want ,,alleen maar bid'' beteken: Sy Naam ontheilig omdat ons meen genoeg te doen as ons God eer met die lippe, terwyl ons hart vér van Hom is. Ja, vér van Hom—in 'n wereld van selfsug, waar ons probeer om onsself te heilig, hoog te hou; waar ons met God en met die naaste nie reken nie, maar uit jaloersheid en afguns die broer die lewe verbitter. O, daar is 'n wereld wat die heilige Naam van God ontheilig, en hierdie wereld is nie alleen buiten ons nie, maar is binne ons eie hart.

Is dit nie 'n geweldige waagstuk nie, loop ons nie gevaar die grootste huigelaar te word nie as ons bid: Mag U Naam geheilig word! terwyl ons hart vol is van eie eer en ag so leeg, so treurig leeg waar dit gaan om die eer van God? Al is ons geen vloekers en lasteraars van die Naam nie (Lev. 24 : 11)—sonde is daar nie alleen in wat ons doen nie, ook in wat ons nie doen nie. En as ons die Naam nie heilig nie, wat is dit dan anders as dat ons die Naam ontheilig?

O, U wat hierdie oordenking lees, wil tog hieroor dink en vir U self die vra stel: Heilig ek die Naam van my God? Is my lewe 'n loflied wat Hom verheerlik? Gee ek vir Hom die eer van alles en in alles en onder alles? Of soek ek eie er, maar nie die eer van Sy Naam nie? Of neem ek die eer van mense aan, maar nie die eer van God nie? Hoe staan dit met my geestelike boekhouding? Is daar 'n vereffening van die ,,debet'' deur die ,,credit''? Of is daar 'n groot skuld te konstateer, 'n skuld wat alleen kan betaal word deur genade? En ons weet—dan, dank vir God—dat die Genade wat skuld nie toereken nie, maar kwytskel, verskyn het vir alle mense—maar sal dit 'n oorsaak wees om te sondig en roekeloos altyd meer skuld te maak? Sal ons sondig om die genade te vermeerder? Loop ons dan nie die verskrikkelike gevaar met die H. Gees in ons, ook die genade van God uit te blus nie? Nee, verre is dit van ons!

Ons wil die liefdevolle genade beantwoord met heilige wederliefde, wat ook hierin te voorskyn kom dat ons bid: Onse Vader, wat in die hemel is, mag U Naam geheilig word!

Ons leef, ons werk, ons ly, ons stry in 'n wereld wat ag in so menig opsig die heilige naam ontheilig. Maar gelukkig, in daardie selfde wereld is 'n andere wereld neergedaal, die wereld van die Koninkryk van God. Dis die sfeer van reinheid, van liefde, van al wat liefelik en skoon en heilig is. Dis die sfeer waarvan onse Heiland omring is, waarin Hy hier op aarde geleef en gewerk, gely en gestry het tot die bittere en smadelike dood. En dit is die sfeer waaruit die ''Onse Vader'' gebore is. Daarom is die eerste voorwaarde, om waaragtig en opreg en tot 'n seën vir ons self en tot verheerliking van God, te kan bid: dat ons oorgaan uit die sfeer, waar die Naam word ontheilig, nog meer in dade as in woorde, in die sfeer, waar alles bid: "Mag U Naam geheilig word!"

Is die wereld, die Koninkryk, die sfeer van Jesus ook die uwe? Dan eers is U 'n gelukkige mens, dan eers ondervind U die heerlikheid en die vryheid van te wees 'n kind van God. Want dan is U woning nie meer in die vlakte benede nie, maar op die toppe van die berge.

,,Nog woon U op aarde, nog is U in die wereld wat so dwarrel", maar U wandel is in die hemel. Vreemdelinge op aarde, maar nogtans burgers, huisgenote, kinders van God, wat één groot doel nastreef; om te verheerlik, die Naam van hul God.

En die praktiese gevolge? Dat nou ook alles geheilig word. Soos wanneer mense en dinge wat in die son gaan staan gedoop, bestraal word met lig. Alles nou gedoop in heilig lig! Die Naam van God geheilig en daarem geheilig onse arbeid, geheilig onse sorge, geheilig ook ons kruis!

As ons die Naam van God hoog hou, sal hy straal van heerlikheid tot 'n getuienis van Sy Majesteit en ewige Glorie! tot 'n getuienis ook teenoor 'n wereld van laster en spot. En met die Naam styg alles omhoog, die lyn van ons lewe volg die rigting na bowe. In die sfeer van Jesus, waar alles bid om die heiliging van die Enige Naam, sal ons ook so bid en onse ervaring sal wees dat geheilig word ons verstand, onse wil, ons gemoed, ja ons hele hart.

'n Mens wat God eer, eer sigself en sal eer ontvang. Maar 'n mens wat sig self eer kan God nie eer nie en word veroordeel.

Here, leer ons om te bid, leer ons om te in erns en opregheid om die heiliging van U Naam!

G. E. ALERS.

DR. F. VAN GHEEL GILDEMEESTER.

(Door Dr. S. P. Engelbrecht.)

Uit Holland ontvingen wij het bericht, dat Dr. F. van Gheel Gildemeester, predikant van de Ned. Hervormde Gemeente te 's Gravenhage, plotseling overleden is. Hy werd in 1878 predikant, en stond vanaf 1883 te 's Gravenhage, welke Gemeente 17 predikanten telt. Een dankbaar gevoel, voor wat de overledene voor onze Ned. Hervormde Kerk van Afrika gevoeld en gedaan heeft, dringt ons om hier 'n woord aan zijn nagedachtenis te wijden.

Hij heeft te Utrecht gestudeerd, waar wijlen Ds. M. J. Goddefroy een tijdgenoot van hem was, en tot zijn intieme vrienden behoord heeft. Toen de Gezant van de Zuid Afrikaanse Republiek, Jhr. Mr. Belaerts van Blokland, in 1887 aangezocht werd door de Kerkeraad van Pretoria (Witfontein) om 'n predikant voor deze Gemeente te zoeken, heeft de heer Belaerts zich in de eerste plek tot Dr. Gildemeester gewend, en verder met hem raad gehouden, waarvan het uiteindelike resultaat was, dat Dr. Gildemeester hem met zijn vriend Ds. Goddefroy, die toen te Achlum stond, inaanraking heeft gebracht, en die zich dan ook bereid verklaarde het beroep naar Pretoria aan te nemen. Dit was het begin van Dr. Gildemeesters daadwerkelike belangstelling in onze kerkelike aangelegenheden. Hij is blijven belangstellen, en heeft krachtig meegewerkt in het verkrijgen en in de uitzending van verschillende predikanten uit Holland voor onze kerk, waarvoor hij ook veel geld bijeen gebracht heeft. Ja, het salaris van Ds. Spoelstra, als tweede predikant van Pretoria, is in Holland door Dr. Gildemeester in samenwerking met anderen bijeengebracht. Toen Ds. Spoelstra echter onze kerk ging aanvallen, heeft Dr. Gildemeester gezorgd, dat men in de Moederkerk in Holland beter ingelicht werd, waardoor die hele aanval op niets is uitgelopen.

Later, in 1903, heeft hij wijlen de heer A. D. W. Wolmarans krachtig geholpen om 'n predikant voor Pretoria te vinden, en hem met Prof. Dr. P. J. Muller in aanraking gebracht.

Wij herinneren hieraan, uit dankbaarheid voor wat de overledene voor ons gevoeld en gedaan heeft. Wij staan verbaasd er over, dat hij te midden van zijn drukke werkkring in Den Haag ook nog tijd kon vinden om onze belangen te behartigen. Want zijn werkkring was veel omvattend. Toch heeft hij als 'n ware Evangelie prediker immer de grootste nadruk op zijn prediking gelegd, waarmee hij zich al van 's Maandags bezig hield, om Zondag het Evangelie te kunnen brengen. Altyd was de Evangelie prediking de hoofdzaak, en het onderwerp waarover hij tot Dokter in de Godgeleerdheid promoveerde was ,,Populaire Evangelie-prediking." Hij besefte immer, hoedat populaire Evangelie prediking juist de meeste studie van de prediker vereiste, en 'n Theologies proefschrift waard was. De bekende Amsterdamse predikant Ds. W. A. Hoek, wijdt in het Algemeen Weekblad een woord aan zijn nagedachtenis, waarvan wij het volgende overnemen:

,,Een groot christen en......een groot prediker.

Soms heb ik den indruk, dat het geslacht der groote kanselredenaars aan het uitsterven is. Er wordt gesproken, betoogd en gecauseerd; ook zijn er, die als machinegeweren hun woordenreeksen knetteren doen. Maar een ,,groot kanselredenaar" vormt dit alles toch niet. Het was het charisma van een geslacht, dat nu bijna tot het verleden behoort, dat het rhetorisch kon zijn zonder rhetoriek, en dat het predikend in den hoogsten zin van het woord, het levend Evangelie bracht. Wanneer ik aan Ds. Gildemeester en zijn tijdgenooten denk, zie ik den eerbied voor de homilie. Zij hadden tijd en moesten tijd hebben, een preek te componeeren, en de heilige plicht was hen opgelegd, hun composities, een compositie waardig, uit te voeren. Hier sublimeerde het materieele in het formeele, en het formeele in het materieele, in zuivere natuurlijkheid.

,,Maar de tijd verdraagt den componist en de compositie niet.

,,Het is mij een open vraag, of Ds. G., wanneer hij een vijftigtal jaren later geboren was, den opgang gemaakt zou hebben, die hij nu nog maken kon. ,,Brood en spelen" Licht verteerbaar en gratis verkrijgbaar brood en en het spel van de bioscoop De tijd is mat en receptief. En ieder prediker, van welke begaafdheid ook, staat voor een ernstig probleem. Ditmaal een praktisch probleem, dat in laatste instantie in het homiletisch-pastoraal geweten zal moeten uitgevochten worden. Iedere vogel zingt, zooals hij gebekt is. Dit is de souvereine glorie van den vogel, van nagtegaal tot straatmusch toe.

,,Maar het gevaar is niet denkbeeldig, dat de zangeres op den kansel hun van God gegeven aanleg vermoorden, door angstvallig te luisteren naar wat een democratische en slappe tijd verlangt.

,,Misschien dat de heengegane Haagsche homileet, wanneer hij nu nog promoveeren moest, als onderwerp zou kiezen: ,,impopulaire evangelieprediking'' en dat hij zich zou wagen aan de stelling, dat ook in formeel opzicht het evangelie wel voor, maar niet naar den mensch is.

,,In dezen: zalig-rampzalig de onverzettelijken.''

◆

DIE TIEN GEBOOIE ENS. IN AFRIKAANS.

In die vorige uitgawe het ons die een en ander oor die Afrikaanse vertaling van die Tien Gebooie, die Twaalf Artiekels en die Onse Vader gesê, en die lesers uitgenooi om ook hulle opvatting in De Hervormer te publiseer. Ons het toe die drie volgende briewe gekry, en nodig als nog die lesers uit om hulle opinie.

Geagte Redakteur,

Graag wil ek, hoewel met 'n gevoel van beskeidenheid, voldoen aan u versoek in ,,De Hervormer'' l.l. om sienswyses oor die ,,jy'' en ,,jou'' ens. van bogenoemde stukke.

My dink dat ons, voor ons die ja of nee van die gebruik van ,,jy en jou'' bespreek, eers 'n oomblikkie moet stil staan by die vraag: Is die Hervormde Kerk ten gunste van 'n kansel taal, ja of nee. Geagte Redakteur, laat my u al dadelik sê dat mens in verband hiermee die volgende uitdrukking soms hoor nl. ,,wat goed is vir my huis is ook goed vir my kerk.'' Nou kom die vraag: Is hierdie sienswyse gehuldig deur ons voorouers in Nederland wat betref die State vertaling in 1637? Nee geagte Redakteur, want so ver as my bekend is toen ter tyd dieselfde kwessie ter sprake gebring. Die uitkoms was dat die woordjie u as te plat beskou is en die woord ,,gij'' daarvoor in die plek gestel is (graag sal ek op die punt deur u tereg gewys word). Ook is dit dié geval met ander tale. Slaat maar die Engelse Bybel oop en u sal sien daarin kom die woorde ,,thee'' en ,,thou'' voor en nie "you" nie. Voldoende meen ek sal dit as bewys geld dat dit geen nuwigheid is as ons ten gunste is in godsdiensofeninge van 'n deftige en eerbiedige taal nie. Trouens in ons gemeenskap met God moet ons eerbiedsgevoel ook in ons taal, die middel waardeur ons ons gedagte uitdruk, tot uiting kom.

Maar geagte Redakteur, nie alleen is ek ten gunste van die beleefde ,,u'' i.p.v. jy en jou omdat die gebruik daarvan geen historiese afwyking is, maar ook omdat die estetiese wat aan die mens ingebore is ook in jou godsdiens tot sy reg moet kom. Want vir my is dit lelik om selfs in offisiële samekomste, anders as godsdienstig, die woord jy as aanspreek vorm te hoor, wat staan nog in die kerk. Maar so sal miskien gesê word dit alles is maar 'n kwessie van gewoonte: sodra ons die ,,jy'' en ,,jou'' van die kansel gewoond is sal ons nie meer terug verlang naar die ,,u'' nie. Maar, geagte Redakteur moet ons dan die eerbiedige en die mooie waarin die ou mense van vandag nog 'n voorbeeld is prys gee omdat ons die lelike kan gewoond word? Ek dink seker nie so nie en hoop ook nie dat die begeerte om die eerbiedwaardige en mooie te vergeet ingang sal vind by die Hervormers nie,

Maar nou is daar nog 'n ander kant van die saak, nl. dat God in die Tiengebode ens. tot Sy minderes spreek, en daarom, so word gesê is jy en jou geregverdig. Ongelukkig is dit vir my geen rede of argument nie. U sal tog seker met my saamstem dat die teologiese studente by verre die minderes is van ons professore nie waar nie. En wat gebeur hier? (ek hoop u verskoon hierdie voorbeeld— ek spreek as teol. student daarom haal ek dit aan). As die pas gematrikuleerde van die skool af hier kom dan vind hy dat hy deur ons professore met ,,u'' aangespreek word. Het dit die gevolg dat hy hom nou die gelyke gaan beskou van die professore? Nee geagte Redakteur, hiermee word ons nog meer eerbied ingeboesem.

Nog een voorbeeld. Dit het dikwels gebeur dat ek met kar en perde by 'n ouman op die plaas aangery het. En als die ou man dan uitkom na die kar toe was die woorde dan gewoonlik: ,,seun wil jy uitspan'' om daar deur te wys dat hy my meerdere is? Nee gewoonlik het ek gehoor ,,wil neef nie uitspan nie.'' Dit lyk dan ook vir my 'n sielkundige feit dat 'n mens deur nederigheid respek en eerbied afdwing.

Geagte Redakteur op hierdie punt is my konklusie dan: dit lê in ons volksaard, wat wel degelik kristelik is, om ook ons mindere met eerbied aan te spreek en hoeveel te meer verwag ons dan nie ook dit in ons Bybel aan te tref nie! Dus, geen ,,jy en jou'' maar ,,u'' konsekwent in bogenoemde stukke!

Aangesien my brief al reeds te lank is sal ek net op een puntjie nog wys nl. op die gebruik van die woord ,,jaloers''. Myn insiens moet Gods eienskappe almal sedelik volmaak wees. Dog in die geval van ,,jaloers'' in die betekenis wat dit in Afrikaans het is dit seker nie die geval nie. Watter ouer sal sy kind aanmoedig om jaloers te wees! Die woord jaloers het nie dieselfde betekenis as ywerig nie; nie in Afrikaanse nie en ook nie meer in Nederlands nie; want in die ,,Kort Begrip'' bewerk deur Ds. A. J. Barger, word in die Hollandse taal op bls. 19 gewaarsku teen jaloersheid. Ek sien geen rede waarom ons nie die woord ywerig kan behou het nie, net sowel as wat ons in die derde Gebod die woord ,,ydelik'' behou het i.p.v. ,,onnodig.''

JAC. P. VAN DEN BERG,
Teol. Student.

STANDERTON, 13/2/29.

Geagte Redakteur,

Vir elke voorstander en liefhebber van die Afrikaanse taal, wat hy aan moedersknie geleer het, is dit aangenaam om te sien dat die dag nader wanneer hy die Bybel in dié taal sal kan lees.

Baie wat enkele jare gelede niks wou weet van die vertaling van die Bybel in Afrikaans nie en wat dit as 'n Hotnotstaal bestempel het, is tot swye gebring, baie het selfs tot ander insigte gekom.

Daar sal egter nog baie geskryf en geredeneer word vóór, en veral na die Afrikaanse Bybel verskyn het. Dit lê voor die hand. Geen geleerde of kommissie sal dan ook in staat wees om die Bybel so te vertaal dat alger tevrede sal wees nie. Die spreekwoord sê: ,,sovele hoofde sovele sinne.'' Dan kom daar nog by dat elke nuwigheid, byna op elke gebied, teenstaanders het. Dit neem gewoonlik tyd voor alger aan die nuwigheid gewoon geraak het en daarmee versoen is.

Toe enkele jare gelede vir die eerste keer in die openbaar in Afrikaans gebid werd, was daar vele wat nie alleen ontevrede was nie, maar selfs aanstoot geneem het, omdat God nie soos in die Nederlandse taal met ,,Gij'' maar met ,,U'' aangespreek werd. Vandag hoor mens die klag nie meer nie. So, geagte Editeur, sal dit ook gaan met die ,,jy en jou vorm'' wat in die Afrikaanse vertaling van die Tien Gebooie voorkom en waarteen u in u hoofartiekel in die nommer van 8 Febr. '29 protes aanteken. In die gebruik van die twee woordjies is niks verkeerd nie. Die kerkelike oor—vergun my die uitdrukking—moet net daaraan gewoon word. U spreek u mindere, b.v. 'u kombuiskaffer, nie aan met ,,u'' nie. Waarom moet God ons dan met ,,u'' aanspreek? As God ons met ,,julle'' aanspreek, dan volg nie daaruit dat ,,die predikant die mense vanaf die preekstoel met julle moet aanspreek'' nie. Dit is m.i. onnodig en beslis ongewens.

U sê dat ons, netsoos die Hollandse en Engelse volke, ook 'n kanseltaal moet hê. Ek stem volkome met u saam en doen ook self my bes om 'n verhewe kanseltaal te gebruik. Maar myns insiens sal die ,,jy en jou vorm'' dit nie verander nie. Van baie kansels in Engeland word die woordjie ,,thou'' nie meer gehoor nie, dit is vervang met ,,you.'' In die nuutste Engelse vertalings van die Bybel, soos b.v. die van James Moffat, lees mens nie meer nie: ,,Thou shalt not steal,'' maar ,,you shall not steal.'' Waarom word dit dan nie ook deur die kerkelike publiek in Engeland as ,,plat'' bestempel nie?

U is ook teen die uitdrukking: ,,Seun van God.'' U sê die benaming ,,seun,'' vir 'n kind, is te plat en daarom word die kind ,,Soon'' genoem. Ek verskil hieromtrent geheel en al met u. Waarom is dit dan nie ook ,,plat'' nie as die vader van sy kind praat as: ,,my seun?'' Die naam ,,Soon'' is ons oorgelewer deur ons voorouders, wat met hulle Bybel geleef het en gevolgelik baie woorde en uitdrukkinge daaraan ontleen het. Netso dra die oor gewend is aan die term: ,,Seun van God'' sal dit nie meer hinder nie en sal die objeksie, netsoos in die reeds genoemde geval van ,,Gij'' en ,,U'' vanself wegval. Ons moet tog ook let op eenvormigheid. Ons kan nie eenkeer lees van ,,Soon'' en dan weer ,,Seun,'' b.v. ,,Soon van God'' en ,,Seun van Abraham.''

Baie beweer ook dat dit te plat klink om van God te spreek as ,,Hom'' inplaats van ,,Hem.'' Maar waarom? Kan die één lettertjie ,,o'' so'n groot verskil maak? Dit is maar weer 'n geval van: Die oor moet eers daaraan gewoon word om dit ook in die kerk tehoor.

Dit spyt my dat u artiekel geen enkel woord van waardering bevat vir die moeilike werk van die vertalers, maar alleen kritiek.

T. F. J. DREYER.

Meneer,

In die jongste uitgawe van "De Hervormer" is gepubliseer nie alleen die vertaling in Afrikaans van die Tien Gebooie, ens. nie, maar ook 'n krietiese bespreking daarvan deur u in u inleidings artiekel; (ek sê ,,u'', omdat u aanstoot neem aan ,,jy'' en ,,jou''!)

Wat u kritiek egter betref, is daar 'n paar dinge in die vertaling, waaroor ek volkome met u instem; hoe die dinge ewenwel in die vertaling gekom het, weet ek self nie, aangesien ek meen, dat ons anders besluit en gekorrisjeer het.

(1) Waarom daar ,,arbei'' staan en nie ,,arbeid'' nie, (4de gebod), en ,,Christus'' in plaas van ,,Kristus,'' begryp ek nie.

(2) Ook stem ek saam dat dit ,,Soon'' moet wees, en nie ,,Seun'' nie dis 'n geykte vorm, en ons het ooreengekom om te skrywe: ,,die Soon van God''; ,,die Soon des mensen,'' net soos ons ook sê: ,,Onse Vader'' en ,,onse Here,'' terwyl ons verder het: ,,Ons skulde,'' ,,ons skuldenaar.'' Natuurlik, in alle ander gevalle is dit ,,seun''. ,,jou seun'' (4de gebod.)

(3) Ook spyt dit my bitter om te lees: ,,die maag Maria.'' Ek het voorgestel: die jonkvrou Maria. Daar is 'n ernstige rede, waarom dit nie ,,maag'' moet wees nie, wat ek nie in die publiek kan sê nie. En Dr. Fourie, ons vertaler, het my verseker, dat op die laaste vergadering van die Byb. vertaal Kommissie op Bloemfontein (waarvan ek geen kennis gekry het nie) die ,,maag'' dit maar met een stem van die ,,jonkvrou'' gewin het!

(4) Natuurlik, ,,gestorwe'' is verkeerd, miskien 'n drukfout; ons gebruik ,,gestorwe'' as 'n byv. naamwoord: ,,'n gestorwe man,'' maar is ,,gesterwe''!

(5) Waarom daar nou staan: ...''na die hel,'' weet ek nie. Ek meen, ons het daarvoor aageneem: ,,onderwêreld'' (Doderyk, Hades), soos Dr. du Toit dit ook so mooi vertaal het in die Psalms!

In sover as die kritiek van die Redakteur dus gaan oor bogenoemde punte, gaan ek akkoord met hom. Maar ek kan glad nie saamstem met sy tirade oor ,,jaloers'' en ,,jy'' en ,,jou'' nie.

(6) ,,Jaloers.''—In die Hollandse vertaling staan ,,yverig,'' en in ons vergaderings is voorgestel, om dit te vertaal in ,,na-yweri g'' wat ons nie 'n steek verder bring nie. Weet u, geagte Heer Redakteur, wat die gewone boer verstaan onder ,,yverig''? Nee, u weet, volgens u skrywe, natuurlik nie. Die gewone boer spreek dit uit: ,,iewerig,'' en dan bedoel hy daarmee: vurig, lewendig, rats, (senuagtig) en soms ook ongesteld. Hy spreek van 'n perd wat ,,iewerig'' is en sê soms, dat hy self so iewerig voel (ongesteld).

Daar was dus geen ander keuse nie, as jaloers. En dat hierdie woord alleen in 'n slegte betekenis bekend is, is bepaald onjuis. Selfs in die Hollandse vertaling word die woord ,,jaloers'' (jaloersheid) gebruik vir ,,yver,'' (sie Rom. 10 : 19; Rom. 11 : 11,14).

(7) Die ding wat eintlik oor ons geagte Redakteur se lewer geloop het, is die gebruik ,,jy'' en ,,jou,'' waar ons tog die Opperwese aanspreek met ,,U.'' Laat my hom daarop wys, dat die vorm ,,u'' gebruik is, om tegemoet te kom aan die eerbiedsgevoel van sommige mense, wat nie kan verdra dat God met ,,jy en jou'' sou aangespreek word nie. (Ek erken, dit hinder my ook, hoewel ek weet, dat die fout nie by ,,jou'' of ,,jy'' lê nie, maar by my Hollandse kennis, waardeur daar nog sekere vooroordeel teen die Afrikaanse taal in my bestaan!)

Het u egter ooit oorweeg, dat ,,u'' in daardie verband heeltemal verkeerd of foutief is?—U is 'n derde persoon en staan vir: ,,U Edele'' of ,,U Edelheid''; daarom skryf ons ook in Hollans: ,,U heeft zich bezeerd,'' in plaas van: ,,U hebt u bezeerd.'' (Hier meerv., soms wel enkelv.) Waarom sal ons dan nog verder 'n foutiewe woord gebruik, net om van ,,jy en jou'' ontslae te raak?

En wat die twee sondebokkies betref, kan ek u verseker, dat dit maar net u Hollandse opvoeding is, wat oorsaak is, dat u hulle deur so 'n kwaai bril bekyk! Glo my, ek weet, want ek het self daaraan gely!......Eer ek ewenwel daarop ingaan, wil ek net opmerk, dat ek nie 'n glimlag kon onderdruk nie, toe ek lees, hoe u waarsku, dat die ongepoetste ,,jou'' en ,,julle'' naderhand van die preekstoel af en by die Nagmaalstafel gebruik sal word! Ek dag by myself: Het ons geagte Redakteur dan al die tyd gedut? Want die vreeslike ding word al jare lank deur baie van die jonger predikante van ons eie en ander kerke gedoen!!!

Maar ek herhaal: ons het geen ander woorde in Afrikaans nie, en diegene, wat meen dat dit te vrypostig of onbeleefd is,—(verbeel jou: onbeleefd, as God dit teen oor die mens gebruik, wat net sogoed is, wanneer 'n baas dit teenoor sy slaaf gebruik!)—diegene, sê ek, doen dit onder invloed van Nederlands. In hierdie taal is daar verskeie vorms, wat die 2de persoon aandui, soos Je, Jij, Gij, Ge, en U gewoonlik in die meervoud, maar soms ook in die enkelvoud, (mevrou, u hebt een goeden man). En dit spreek mos nou vanself, dat party van hierdie vorms eerbied uitdruk, terwyl weer ander neerbuigend is. Maar in Afrikaans het ons hierdie vorms en verskille nie, omdat ons demokraties is en nie van 'n adelstand, ens., weet nie. Alleen iemand, wat 'n Hollandse opvoeding had, of wat baie onder die invloed van die Hollandse Bybel is, sal ,,u'' gebruik, as hy u aanspreek: die gewone boer sal ,,jy'' en ,,jou'' sê! En die kind sal teenoor sy ouer of iemand wat hy respekteer glad geen voornaamwoord gebruik nie. Hy sal sê: ,,Pa, daar lê pa se pyp op die grond!''

Die gevoel, wat ,,jy'' en ,,jou'' by party mense opwek, kan alleen oorwin word deur die gebruik of aanhoor van ,,jy'' en ,,jou''!

In my studiejare het ek vir die eerste keer gehoor dat 'n meisie van 'n jaar of ag haar moeder aanspreek met ,,jy'' en ,,jou.'' Dit was die dogtertjie van 'n Engelse winkelier; en die woorde het soas 'n skok deur my gegaan. Ek wou die kind eers bestraf, maar het dadelik op beter gedagtes gekom; verder het ek die kwessie noukeurig oorweeg en eindelik tot die konklusie gekom, dat daardie Engelse kind my taal beter ken as ekself!

Ek herhaal: ons het nie ander Afrikaanse woorde vir die 2de persoon, as ,,jy'' en ,,jou'' nie; en as daardie woorde, te saam met ,,julle,'' vir iemand se oor te plat of te vrypostig klink, moet hy maar sy bes doen om van die Hollandse invloed op daardie punt ontslae te raak—(ek sê nie die Hollandse taal nie, maar die invloed, want ek hou self baie van Hollands)—en die beste wat hy kan doen, om daartoe te geraak, is om so'n landsreisie onder ons mense rond te doen: as hy 'n predikant is, sal ,,huisbesoek'' net die regte ding wees!

Hoogagtend,

J. KUHN,
Lid van Bybelvertaal Kommissie
van weë die Herv. Kerk.

KORRESPONDENSIE.

In de Volkstem van Dinsdag, 12 Februarie, komt een mededeling voor, dat een deputasie van die Ned. Herv. of Geref. Kerk, die Engelsche Protestantsche kerke en die Heilsleger (waarom ook niet de Ned. Herv. kerk) haar opwachting gemaakt heeft by die Uitvoerende Komitee, om zich uit te spreken tegen uitbetaling van groter toelagen aan kerkscholen

Onze lezers kunnen in het nummer van 8 Februarie op bladz. 174 en 175 lezen, welke plannen de Roomsche kerk heeft, wanneer zij weer eens de macht in handen mocht krijgen in enige staat. Haar doel tracht zij op alle wijzen te bereiken.

De nuntius van den pous, de Heer Gyswijl, is een Hollander van afkomst en is dus geheel op de hoogte van den toestand van het onderwijs aldaar. Daar heeft het verbond van Roomschen en Anti-revolutionairen (streng Calvinisten) weten door te drijven dat alle scholen, ook kerkscholen ondersteund worden door de Regering. Gevolg daarvan is: dat op de kleinste dorpjes 2 á 3 kleine schooltjes gevonden worden, van verschillende godsdienstige richting.

Dat de Roorsche kerk enorme sommen van de regering ontvangt, welke zij niet alleen voor onderwijs gebruikt, maar ook voor propaganda, dat de Protestantsche beginselen, door welke Holland groot is geworden ondermijnd worden en Rome stadig aan wint aan invloed, al is haar sterkte klein vergeleken met de leden der Protestantsche gezindheden.

Het is te bejammeren dat ook in Z. Afrika de leer wordt verkondigd, dat de Regeering verplicht is om alle scholen van welke richting op het godsdienstige ook, moet ondersteunen. Vooral in ons land kan dit niet anders geven dan verhooging van schooluitgaven, verdeeldheid op onderwijs gebied, tot groot nadeel van de toekomst van ons land, tot verflauwing van het godsdienstig leven onder ons volk.

Willen de Protestanten zich handhaven op schoolgebied, dan moeten zij zich vrij houden van alle inmenging der regeering. Wie het onderwijs betaalt heeft ook recht van medezegging in den vorm en den inhoud van het schoolwezen, en van onderzoek (inspektie) of het aan de wetten voldoet. De belangstelling in het christelijk protestantsche onderwijs zal kwijnen, want men heeft er zich niets voor op te offeren.

Daarom is het protest van de deputatie noodig geweest en wij danken haar er voor, dat zij deze zaak heeft aangevat.

Dat men zich wachtte voor de Roomsche actie.

v. B.

GETROUD.

P. M. AMBROSIUS
en
B. ZYLSTRA.

Val, Tvl., Zuid Afrika.
Groningen, Holland, Heerenstraat 105a.
14 Februarie 1929.

DIE „GODDEFROY GEDENKSAAL.”

“Gedenkt uwer voorgangeren, die u het woord Gods gepredikt hebben.” Hebreën 13 vers 7.

Die Algemene Vergadering het in haar sitting van Augustus l.l. besluit om 'n gedenksaal op te rig te Pretoria ter ere van Ds. Goddefroy en die kerkraadslede, wat saam met hom gearbei het in die tagtiger jare.

Die saal sal die naam dra van “Goddefroy Gedenksaal” en sal onder meer bestaan uit 'n vergadersaal van die kerkelike kommissies en 'n kantoor vir die Administrateur.

Die ondergetekende is benoem as Voorsitter en Penningmeester met die volgende brs. Oudl. as kommissielede om propaganda te maak en gelde in te samel n.l. brs. oudl. J. H. Vorster, H. Hofland en D. v. Schalkwyk vir die Ring van Lydenburg;

Gert Engelbrecht, C. P. S. Barnardt en P. Ras vir die Ring van Standerton; P. v. d. Berg, C. J. Bodenstein en K. de Kock vir die Ring van Zeerust;

F. Schutte, P. J. Pienaar en P. L. J. van Vuuren vir die Ring van Potchefstroom; L. P. v. d. Merwe, C. Botha en F. J. C. Martins vir die Ring van Rustenburg; en verder al die Teologiese Studente.

Die vergadersaal sal ingerig word as 'n historiese saal met die portrette van die vastrappers van dié dae van stryd, en andere geskiedkundige dokumente. Op die gedenkplaat sal die name kom van Ds. Goddefroy en die uitstaande kerkraadslede, wat hom tersy gestaan het in die verskillende gemeentes.

Die vergadersaal en die kantoor vir die Administrateur sal ongetwyfeld in 'n groot behoefte voorsien. Die kantoor moet nou deur die kerk gehuur word.

Die Kommissie meen, dat hulle omtrent £2,000 nodig het vir die gebou met die grond.

Enkele gemeentes het al 'n bedrag vir die doel afgesonder. Die meeste het nog niks gedoen nie.

Ons wil 'n dringende beroep maak op elke gemeente, elke lidmaat van die Hervormde Kerk en veral op die kinders en kindskinders van die stoere kerkraadslede, wat saam met Ds. Goddefroy, gearbei het.

Kom! Hervormers, wie is daar nou wat die lys gaan open met 'n groot, flink bedrag? Hier het U die geleentheid om U waardering te betoon vir wat wyle Ds. Goddefroy vir die Herv. Kerk, vir U ouers, en vir Uself was. Laat U geloof uit U werke gesien word en U liefde tot U kerk, die kerk van ons vaders, gesien word ook uit U gawe.

Alle gelde moet gestuur word aan die ondergetekende en sal verantwoord word van tyd tot tyd in “De Hervormer.”

JOH. DREYER,
Voors. en penningmeester van die
Goddefroy-Gedenksaal.

Ermelo.

HEWIGE HOOFPYN

IN TIEN MINUTE GENEES DEUR

ZINK PYN SPECIFIC.

Hoofpyn word oor die algemeen veroorsaak deur senuweeongesteldheid wat maklik genees kan word deur 'n goeie senuweemiddel.

Zink Pyn Specific het 'n wonderbaarlike reputasie verwerf as 'n seker middel vir alle senuweepyne gedurende die afgelope vyf-en-twintig jaar.

Hier is maar een uit die honderd briewe wat ons ontvang het van lyers wat verligting verkry het.

> "Ek kan **Zink Pyn Specific** waarborg as 'n seker middel vir hoofpyn. My vrou wat drie dae lank aan 'n hewige hoofpyn gely het, is heeltemal genees deur een dosis binne tien minute."

Zink Pyn Specific sal genees Neuralgie tandpyn, oorpyn, gesigspyn, heupjig en lendepyn.

Wees nooit sonder 'n bottel nie. Dit sal u eindelose en onnodige lyding bespaar.

ZINKPYN Specific

(KLOKTORING-MERK.)

Orals verkrybaar.

3/6 per bottel posvry; of 3 bottels vir 10/- na enige deel van die Unie op ontvangs van geld.

Eienaars: Gesondheid Medisyn Ko., Aptekers, Adelaide, K.P.

Waardevolle Boeke.

'n Boek is altyd 'n geskenk van blywende waarde.

LANGS DIE GROOTPAD; deur C. W. v. d. Heever. 'n Boeiende Afrikaanse roman, **7/6.**

DAWID SE REIS NA GROENLAND. 'n Verhaal van 'n seun van 13 jaar oor sy ondervindings naby die Noordpool, deur Dawid B. Putnam, **5/-.**

DIE KLEINE MAJA EN HAAR AWONTURE. Die geskiedenis van 'n bytjie. 'n Pragboek vir opgeskote kinders, deur W. Bonsels, **4/6.**

PATRYS HULLE. 'n Skoolverhaal vir seuns, deur E. B. Grosskopf, **5/-.**

DIE ADELAAR EN ANDER AFRIKAANSE VERHALE. 'n Andermaal word die wilde wereld ons lewendig voorgestel deur H. A. Aschenboom, **5/6.**

BEN HUR. 'n Boeiend verhaal uit die tyd van Kristus vir ons seuns en dogters, deur L. Wallace, **6/-.**

JESUS DIE GENEESHEER VAN DIE KRANKES, deur Ds. Andrew Murray, in Afrikaans deur Ds. Krige, **3/9.**

BYBELSE GESKIEDENIS IN AFRIKAANS, deur H. A Steyn, M.A.; in linne band **7/6,** in leer **10/6.** Baie illustrasies versier die boek.

'n Pragtige sortering prenteboeke en boeke vir seuns en dogters by ons in voorraad.

Bybels, Psalm- en Gesangboeke in groot hoeveelhede om van te kies.

Bring ons 'n besoek of skryf aan

Van Schaik se Boekhandel,

Kerkstraat Sentraal, Pretoria. **Posbus 724.**

BRAND-ASSUR. MAATSCHAPPIJ „DE SALAMANDER"

van AMSTERDAM.

LAAGSTE KOMPETITIE TARIEF.

Onze Polissen in de **Hollandse taal** dekken ook enige schade aangericht door

WEERLICHT,

onverschillig of daarbij brand ontstond of niet.

Hoofd-Agenten: TAYLOR & GEERLING.

PRETORIA, 29 KERKPLEIN.

P.K. Bus 738. **Telefoon 721.**